

מתעלית ככה לפרגט, אייראל ספרותי, כביכול, אך באמת זאת היא רק כסות-עיניים לרשלנות, ולפעמים — לחוסר יכולת לכונית. בדרך-פשוטה זו — דרך התבונה היום, יומית" — יוכל אדם זריז-עט לכתוב מאמרים בלי רעיון מרכזי, מסות בלי רכוש רב של ידיעות, סיפורים בלי אחריות אסתטית, שירים בלי חוץ; אך כל הנתיבה הזאת לא תוסיף, כמובן, מאומה על האוצר של דברי

ספרות הנוגים. שאם באן בדוסטוייבסקי, אשר יצירותיו התפרצו ממהו הלהט ומלבו הנסער כורם לבה כביר, לא יכול אי לא רצה להקדיש זמן לליטוש חיצוני של דבריו, אין מכאן הוכחה, שליקויי סגנון והעדר האר-מניה הם, כשעצמם, סימן מובהק לטבעיות לוקחת-לב ביצירותיו של מעפיל ספרותי, הרוחף אחרי גצחונות קלים.

אכן הצד השווה שבין המרבים להשתמש במלש שדופה ובין הפשטנים הקיצוניים הוא, שכולם מצד שאפים מדעת ושלא מדעת לתפוס מקום נגוד בשדה הספרות. להעדיף את הכמות על האמת להרבות להג, הזאת היא נטייה, שהיא רחוקה לתשומת-לב יתירה לגבי הנשוא שלנו. (סוף יבוא).

הדור שמעונוביץ — משורר האידיליה הארץ-ישראלית

מאת מנחם ריבולוב

ביצירתו של דוד שמעונוביץ יש לציין שתי תקופות: תקופה א' — שירת הנודדים והסער, ותקופה ב' — שירת ארץ-ישראל ונופה. בתקופה הראשונה שלו עבר ארצות חוצה ימים, קלט לתוכו זמירות-עולם ונתן לספרותנו מתן נאה של פואמות ושירים ליריים, ואילו בתקופה השנייה שלו התאזרה והתערה בארצנו תעשה משורר פריחתה ותחיתה, ובניגוני ההלוצים, אלה הנונים את הארץ, שלב את ניגוני-נפשו שלו ונתן לה לספרותנו את האידיליה הארץ-ישראלית, שאפוס וליריקה נתמזגו בה מיניה של ברכה. על שירתו הלירית של שמעונוביץ כתבתי לפני שנים שני מאמרים (ראה: "ספר המסות", תרפ"ח), ועתה במלאת 60 שנה למשורר, אני נותן בזה קטע ממאמר גדול שלי על "שירת הארץ של דוד שמעונוביץ", הדברים בשלמותם באים בספר השנה לתש"ו.

שמעונוביץ נבנס דרך הגוף אל תוך הארץ, ובאורו חייו של הגוף הזה נתגלו האור החיוני של המולדת, אשר אותם ביקש שנים רבות.

כי רק בדרך זו אפשר, לו לאדם, וביוחד לאדם המשורר, להתגלות ולהתערות בארץ שבא אליה בימי בגרותו. הוא צריך, להוגלד" מחדש, הוא צריך לשפץ את אישיותו בתוך הסביבה, להסתגל לאקלים-הטבע, לצבעייה-המקום, לפוגי-האוויר ולצלילים הדקים מן הדקים העולים מנשימת-הארץ ומשירת-חיה הפנימיים. סדר שהוא געשה אורח במובן היצבורי והמדני הוא צריך להיעשות אורח מבחינת הטבע האקלים.

ואם בכל ארץ מן — בארץ-ישראל על אצת כמה וכמה, כי ש בה בארץ הקודש כח-משיכה היסטורית ומסתורית, שקשה לעמוד בפניו, מעל ירושלים של ססה מתנשאת ירושלים של מעלה, החיה בלבנו מימי ילדותנו, זו כובשת לא פעם את כל ישותנו, ומכניעה תחתיה את כל הגילויים הארציים והטבעיים של המולדת.

שמעונוביץ, שנעשה משורר הלוציות האזרחות של ארץ-ישראל, ידע לכבוש לו את דרכו הוא, האישית, האינדיבידואלית, לתפיסת הארץ ולראייתה. נוסף על התפיסה ההיסטורית והאבות-הארץ המסתורית, שהיא חלק מהויתנו הלאומית, רכש לו את הגישה הטבעית של אדם בסביבתו, של אדם בנפשו.

בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחולמים" — נאמר על שביצית האשונים, ואילו על שמעונוביץ אפשר להגיד את ההיפך: בשוב ה' את שיבת ציון שלו היה כחולם שני-עור מלומד. את הלום ארץ-ישראל חלם בהיותו בננו, במקום שם החל לשיר את שירת האידיליות שלו אבל בשבוי בפעם השנייה לציין ירידת ממרומי-הערפלים של ההוייה השירית החל לדרוך בעץ ובבטחה על הארץ ושר את שירתה, שירת החיים והטבע, וכל פעם שראה הלוצים בעצמותם, אנרים בהרישתם ושומרים בשמירתם ראה אותם לא כדמויות מופשטות, אידיאליות, החות וחולמת על חיים אשר יהיו בעולם אשר יבוא, כי אם כאנשים המעורים בקרקעם, המשובצים בתוך סטגרת-סביבתם, הנושמים את אוויר-ארצם, המשלימים את ממתת הגוף.

דרך כוונת-ארייתו זו הגיע לשירת האידיליה האידיליה היא לא בחיי האדם החלוצ, שהיא

חדש בארץ, הנלחם על כל צעד ושעל כה, על כל עץ ונטע, ועל כל פרח ופרי שלה.

אלמלי ראה שמעונוביץ רק את האדם לא היה שר את שירת האידיליה, כי שעתה טרם הגיעה, אבל זכה המשורר ורצה גם את האדם, גם את הטבע; ואת האדם השקיע בטבע ואת עצמו שיבץ בגוף — וכן הגיע למה שהגיע, לשירת האידיליה, שתוכה רצף יסורים ולבטים, חיפושים ותעיות של אנשים מעפלים ובונים.

בספר זבולון פורענות — באידיליה, "מצבה" — את סיפור חייו ומותו של כתרילא יאמר: כשנשאו המטיילים את עיניהם לגבעה ירוקת-העצים של כתרילא אמרו: אכן לא משק של עופות כאן, אלא אידיליה ממש... אבל זבולון, היודע יותר מן המטיילים את כל אשר עבר על כתרילא, אומר: "אכן... אידיליה... אמנם לא מנה איש דליי-היעוה, גברה מצח כתרילא ביצרו אידיליה מסלעים; יומם יפרך הגוף פמחצבה, על פלגום הבנין, לילה בבבעת הטרשים יסקל, ינכש, ינקה, מים יטלטל מלמטה, מצינוד השכונת".

כתרילא ואשתו, וכן שוך גבורי-האידיליות, מקיימים באדיקות רבה, שיש בה שום קדושה, את תורת ארץ-ישראל, זו התורה המצוה לנו התאמות, המתפקות-במעט והתמדה, כל איש מישראל היושב על אדמת ישראל חייב להתערות בתוכה ולווא גם בשרשי-צפוניו, ופירוש הדבר הזה הוא: "לנסוך על עפרה ויעתו, נסך יוסי-יום, נסך קודש, בלעדיו לא יצמק השורש" — ופת לחם שמספיק לשנים אל נא יאכלנה האחד, אך גם אל יסחר במצייה! נתון יתננה לדעב! כי אלה שבאו לציין חכו להוציא לחם מן הארץ בה, חייבים לזכור את אחיהם שנשארו בגולה, בניגוד-לממות, להחיות את נפשם ולהצילם מכלות.

אנשים אלה, העושים באידיליות, חיים בפשטות, בשנאת-הפנוקים-ומותרות, משום שהם חיליים העומדים במערכת, במערכת העם הנלחם על קיומו, ובכור שאין בחיי חיליים מגוועם האידיליה, יש בהם לא מעט מן הדראמה הו הטראגדיה, אבל המשורר אשר ביקש דרך להתערות בארצו וגם לנטוע בה, את אחיו אשר עלו ולעשותם חלק מן הכלל, עם בארצו, לא תפס את לשון הדראמה והמוגה, כי אם את לשון האידיליה, והשירה הנוגה-רמה.

שירת-הגוף של שמעונוביץ — היא לא שירת-יחיד, כי אם שירת-כלל, את שירת-היחיד שר בהיותו בנכד, ואילו עתה, כשהוא יושב בתוך עמא החי בארץ ומתהלך ברחובותיה ובשדותיה ומתמזג בשירת-העבודה ובאפוס-היציר, הוא רואה את הגוף בשלימותו, כשגדם ועץ מתלוננים בו ונעשים אחד, הרים המכחילים מרחוק והמבהיקים עננים וריכים בזהרי הבוקר, ועדר כבשים, הנראה בנוש עפר כזה במישור, ורועה השוכב לו פרקן בצלה של שקמה באמצע השדה, ומפסי לשחקים ומכרת עמקות כמה עוד טבין תקלין יחורו לו עד תמלא מכתה המהיר מננה, לא יגרע אבי אוהבו — כל אלה; החרים, העצים, השמים, הכבשים הרועה, הזמם, החי והצומח, מתמזגים למראת אחד, המאיר עינים ומשקט-לב, הלי-ריקה והנפת פה לאפיקה הגוף המשורר הגוף גם הוא לנוף האדם בצרבו, לנוף העולם, אשר בו מצא הגורד את מקום מנוחו, הגוף המשורר משוטט בשדות-היחודה,

שמעטים בה הפלגים ויבלי המים, ונפשו מתרוה ממה שלוליות המים המבהיקות באור-היום, אלה שנקוו בגומי ובחריצים מן הגשמים אשר יורו, חורב-הארץ מתת והנשימה נעשית קלה, והברק הפחול של השלוליות מתת את העין, אבל לא רק מראה דומם וצומח פה, כי אם מראה חי, אצל אנשים שמחירים אהלי-כדורים, ו האהלים נראית, בודית וגום באפה ממלאה את מה ונערה, ערום-כמעט וגלוי-ראש, ישחק עם סיו של נמר ו-טוסיס, המורים ומלום רעים בפר בניחורדין, והפת מרמים, בגנות אדומים-ויאקים וכתלים מבהיקים בטה בינות לירק-אילנות".

שמעונוביץ אהב למצות את היופי של מראה-העם בכל הדמנות-גיליו, הבאה לידו ובכל שעת-חסד לשירה כשהוא מספר סיפור-מעשה, הוא יודע לשלב לחן תיאור רוטס חיוני של הטבע, אבל לאחזר שראה, והק גם לנו, את כל המדות הטבע, את כל מסתרי יפיו ואת כל חשרת צבעיו, הוא ממחר לעשותם חלק מן ההויה הממשית, הנתפסת המתגשמת בציור חיי אדם על אדמת כשמספר זבולון על עלייתו במדרגת לאחוחה

כתרילא, אין הוא שוכח — או אין המשורר נותן את לשכח — את המראת אשר נתגלו לעינו: את הוככב והבקעות, את הכפרים הצמחים קנים אל הסלעים, את הרי-מאב הלטים באר לילי-יורד-ותכלת, את מרה השימוש הנאדרי, את ירויפי הפלאי יש עם העברה הסבה מתחת לגבות החרים, אבל כל אלה, שיפיים וערכם הם עצמם, אינם בודדים צהלים של בפראה הכללי, שנתגלו למשורר, הם — מצע ומסגרת של יופי פלאי, לתמונה חיים שלמה, שיש בה משמעות עמוקה ליחיד ולעם, גם באותה סביבה נהדרה שבפרום ההר, נבנים חיים חדשים נשמעים קולות צהלים של איש האשה והתופכים שמהם לשדה, ושם גם בהמה ועוף, ורפת ולול, חלבו וביצים, ורק ובקבוק יין המשומר לכבוד המאורע הגדול — עת יוול ילד הבן או הבה, או תאומים, ראשית-אונם של החלוצים.

תעודה היא ברוד הבונים והבנים; לכסות את הרי-השמה אילנות, חורשות ארץ ואלן; כרמי יית וגפן בבלה, ואם כי במקצת יתקלקל מראי-הגוף רבי-השגב של ציף חלבו מקסימה כאבלה, אך גם לא נוסף לראות מפה את רא יסיה-מלח, כולו כמו על היר, רק דרך העצים נראים — ודאי לקלקל מראי-הגוף... ואולי לא ייפגם כלי-יער, ויהיפן: "דרך הארש והירוקה-הבחולה של עצים אדוני ייף ים-המלה פירשבע ותכלתו תשמח העיך.

הגוף נעשה איפוא לא סמרה בפני עצמה, כי אם אקצעי למסרה, אמצעי יפה למטרה גדולה, אבל עם היותו אמצעי, אין הוא נעשה, חלילה, כלי-שירת של סנוגציה, אשר אין בו כח-אמת משלו, בזה השני שמעונוביץ הישג-ברכה מיוחד-במינו: את תיאור-החיים של בני-הארץ הגיל מסגנת הפרוראיות של סיפור-המעשה בזכות העלאת הציור של מראות-הטבע, ואת יפי שירת-הגוף רעננה כנות המפעל של הנפשות הפועלות, שהוסיף כוח חיוני ועוז דראמטי לשירת-הטבע.

זו עולה בסולם המעלות של שירה רבת-גוונים ורבת-צלילים, בכל האידיליות שלו הוא מבנים את תיאוריה-הטבע, ובכל זה אין בהם משום חזרה, לכל סיפור מעשה מתלווה תיאור-טבע משלו, ובכל הופעה חדשה בחיי האנשים יש הארה חדשה של הגוף, כיהודה ברוסי-

לה' כן גם המשורר עצמו ער, עזר בתכלית, עד ומתוך
 יתור, קולט כל גיד וכל רחש, בוחן את לחש הצללים,
 גרית את בוזני החושך, בודק כל צנור במרחק; ספק
 שיהיה לו כובד, ספק רסום טל על אבן, ספק נחלילית
 יסילה בין הנעצבים שדוף.

בתיאורים זקים ועמוקים אלה, כבדנים אחרים
 ממלאים את האידיליות שלו, יש משהו מן הגוף
 הוסמי, מתפארת הסוד של המרומים, אשר מעבר
 לציאות ואשר מעל להשגה, יש בשירתו מן ה"הוכחות"
 מוליות, הרומזת וקוסמת לו ללבן של אדם ומעוררות
 המית כפיסטים לנסתר ונהייה עזה לנעלם, אך אפילו
 נציה העלייה האלה, והם לא מעטים, שומר המשורר על
 צינתו ועל הדיגשתי-המולדת שלו, השמים — שמים
 ולנענועי-אדם עליהם, עליהם ועל כוכביהם, על
 כביהם ועל המאות-ההוד הופעה שלהם, ואילו לבני-
 ים ניתנה הארץ, לחיות עליה, לעבד אותה, ולהאריה
 מור החזון השיר של הנביא המשורר העזרים למרומים,
 כן נקמת דקמת-הצבעונין של חלומות-האדם חזון
 זמם, הנכסף אל הגאולה, מה הדמות אשר תלבש הגאולה
 שניה המשורר? תמיד הופיעה הגאולה לעיניו, בדמות
 שיה נגלה, שדה בלי גבולות, יש והב מגומר בדגיות
 גלות, ופה ושם רצי-כסף יחצוהו; נהרות ופגלים, שדות,
 ידות ונהרות.

וכשם שקרב את הרחוק במקום, כן יקרב גם את
 הרחוק בזמן, כי לא פחות מן השם יקד לו הפה,
 לא פחות מן העבר חביב עליו ההווה.

הארץ אשר בא אליה, נבכשה לו מחדש, כיבושי-יחיד
 שלה, בזכות איתנו הוא, היא הוצגה מתוך נבכי-העבר
 לא גם רוחות אצבי ועלומים, ארץ טובה וברוכה היא,
 אך עתיקה וחדשה, ושירתה שופעת חן חסד של זריחה
 וריחה, תכלת שמים ופה וצדופה, ואווירה רך ולא קשה
 ללבי קשיי-הסלעים ויגון-השמה הם סגולותיה, כי אם
 חדנה הרוח, הרחמים והמנינה, הם העושות אותה
 לריחה חדשה ויקרה לכבן, עולם רחוק בגשמים מתעדן
 בניהה וארץ רחוצה בטל-תחייה מתעדנת במנעמי-חיים.

והמשורר רואה ומראה שני דורות של חלוצים
 ותייבים מתאחדים ולהתב-הארץ ולהערצתה, יהודה
 ועין, האב והבן של "רסיסי לילה" ומכתב לאישים",
 שיהים הם לחלום אחד ולהאבה אלה — חלום הגאולה
 והבת ארץ-ישראל, עמק יזרעאל מבהיק בטלילי-לילה
 על לבן גם לכן, כי הוא לאט לאט נלפס אל רך שיחות מני
 קב, כי אם גם רנוני-עתידי, כי זהו סוד היופי הנסוך
 של ה"הארץ": הדרת צלילי-קדומים מווגה עם הכליל-
 נעים, כעם-הנצח כן ספר-הספרים שלו, וכספר-העם
 בגב ארצו: שלשתם עתיקים-נשגבים ורעננים-צעירים,
 מתוך נשמת-העם היה רוחו הסוערת של התנ"ך ובהן
 זר התנ"ך גנחים בכל יפיו הנחלים וההרים, הגיאיות
 הדרים של זו הארץ הקטנה והנפלאה, סר ממנה צל

היות, במקומה כאו: אור החיים ושמת הנפש הדבקה
 בלילה, ואפילו בשדה-העלומים, אשר בו קבור ההלוח
 ה"למוני" בתריאל, שודרת לא דממת-מוות, כי אם
 לזוה מלאה רחש של חיים מתרוממים בסתר, על
 חברים מציינת צפרים, ופרפרים-רקמה המבהיבים במחולות
 רחוקים הרגולים מנסרים בעשב ודבורים מוזממות סמת
 פרחי-הקברים ומוצבות מתקלשד וקסטי-חיים.
 שראש נמלט טל, קצוותי רסיסי לילה" — שורה
 של שירי-הזרם חזרות שיתגוע-לוחאי באיטיות, רסיסי
 לילה, ורוויה זו של שיר-טבע רעננה ממלאת את כל
 ליוני האידיליות של שמעונוביץ.

הוא כאנוב הסכור מאהבה מקפץ על ההרים, מדלג
 על הנבעות ואנא תהילת ארצו אל העולם, כל בפר
 הנהיה כל נקודה בלילה, כל מוכב בהר וכל משבחה
 נעשים גביע-צלבניש לשפוך בהם את יין האהבה
 ויהיה זאת מתן השירה החדשה, ובשעת-חסד, פשתנפש
 ביקה במקורה ומשכת למעלה, ששדורים קייתים
 שמתים בנקיט כלעים נראים כחלק פתוחי פריטיך,
 יריות כפיסטים נובעים והומות מירפתי נופים חמינים,
 המשורר את שירת-הארץ ברטט של תפילה ובהמיה
 חדרת-קודש:

איכה את סעמה אהא, גפי את דרמטינית?
 ארץ-ישראל של מה-עם ארץ-ישראל של מעלה,
 רינה ואיבך בסבע: בריים, בלמים, בלבים,
 יחד עם אצבי של הקוטה, של אומה מחושה נעורים;
 נוצע המנח החושך בארמז מולדת ובספת,
 יחד עם בנע הרוים בבנף המשיה, בסתר
 משפת הנפש של זרות משועטת למלא-הגולה,
 זו שרענן העולם, בני כל החיים, תחדש,
 ומי כל העמים והמען זריה בנור-שימתה...

גאולת-יחיד, גאולת-עם וגאולת-עולם — כולן נתמגו
 בחזון אחד, חזון המשורר העברי, אשר חזה בארץ
 העברים.

ב

בשעה שעלה המשורר (כפעם השניה) לארץ-ישראל,
 על מנת להשתקע ולהתערות בה, לא בגפו עלה, אלו עלה
 מחנה חלוצים אשר ניצלו מן ההכפה של מלחמת-העולם
 השניה ומן המהפכה שבאה בעקבותיה, ובאז ועד עתה
 הוא מלווה אותם, את חבריו-לעלייה, בכל אשר ילכו,
 שירת-חיים — שירתו, סבל-כיבושם — סבלו, ותפארת-
 הישגם — ספארתו.

מאז כאילו הסתלק המשורר לגמרי משירת-היחיד
 שלו ונעשה למשורר הכלל, האני"ה השירי שלו נתלכד
 ונתמגז באני"ה הקיבוצי של הבנים הסבים לעולדת, של
 הבנים הנונים את הארץ.

בתקופת-שירתו הראשונה, בתקופה ה"ביידרנית"
 שלו, היה כשאר משוררי זמנו שר את שירת-נפשו —
 הסוערת והמספחת — אך מיום שעלה על מסכה האניה,
 אשר בה נסעו החלוצים לארץ-ישראל, היתה עליו רוח
 אחרת, הוא ראה את אחיו אשר ברחו מערבות-אוקראינה
 השקויות-דם, אשר פרצו מתוך המפולת של רוסיה
 הטמאה-הקדושה, ואשר חמקו מ-ארץ הרמיה, מפולין
 המחייבה ברצחה" — הוא ראה את אחיו הצעירים, הרוויים
 וסחופים, שברקי-הנוער, התקווה והבטחון בעיניהם,
 ושדבר וחבר ורעב לא שגבו מפת-חיים" וידע כי הוא
 שלהם ושירתו שלהם.

אפסר לומר, שהארץ נתגלתה לו בכל יפיה
 כשוכו אליה ובגלותו את נופה, ואילו העם נתגלה לו
 כשכל גדלו הטראגי בעלותו על האניה והכפצו בו אחיו
 שביהגולה, אך ידע מאור, כגם הוא אינו אלא אחד מן
 העם, אחד מכורב, שפעודת-חיייו היא לסיר את שירת-
 עמו, שהיא גם שירת-עצמו, ולשיר את
 שירת-ארצו, שהיא גם שירת-נפשו.

כן אנו רואים, שהמשורר הסר על החלוצים בדרם
 לארץ-ישראל (ב"חלוצים" וב"ברדך") — אינו אחד רחוק
 זור, הישוד ומסתכל בהם מגובה וכר נאחד מודם-מעם
 על בני-העם הקטנים ממנו, לא כי הוא אחד מהם, והוא
 דומה להם, הם ברחו מן הגולה והוא ברח מן הגולה,
 הם נלחמו וסבלו בעולם זר, והוא סער ורתח בעולם לא
 לו, הם מבקשים מפלט וגאולה בארץ-מולדת — וגם
 הוא מבקש את שם-שיהיה בפרושה בארץ-מולדת נספחה.
 שמעונוביץ יוצא פה מן החלום הצר של שירת-
 הפרט ונכנס לתחום הרחב של הגולה, כלל הנפשות
 הפועלות, ה"חובבות אותו, פה נראה כן-ישיבה מליטה,
 דוקטור-למשפטים מליפציג, מזמר מווינה, אבדן טיש
 לו ריחיים על צוארו: אשה ענוגה וילד, עלקה ענוגה
 מוחלנה, יהודי סקס-מלמר ששדנן אז תנוני, שיש
 לו כתב מודע חובבי-ציון בעירו, שהוא "ציוני גלחב
 ומסור לרעיון, ובכיסו שמורים תשעה שקלים ומלניה
 אחת, פה פועלים, פה פעילי-מלאכה, עורכי-השבועות, סטודי-
 טים, מורים ורופאי-שיניים — נדחיי-ישראל שנקבצו
 מרוסיה, מפולין, מסיציה וקאווקאז, מהונגריה, קרים
 ואוקראינה, מרומניה, אשכנז, ביסאראביה, מאוסטריה וגם
 מהולאנדיה, ארץ ארץ ולשונה, ארץ ארץ ושירה, אך
 אהת כסרה לכולם, אהת עם סימטה לכולם: מולדת,
 עבודה וחופש!"

המשורר רואה את היחידים החלקים מפזורים
 ומפורדים מגוש התורה שנחפררה, העולם הזה, שבו
 את הכל הורג קין וטממנו מנוס איו, איו, נראה פה בכל
 שכולו וכשלונו, והיהודי השואף לגאולה ולפדות מבקש

ומוצא בהם, בפליטי-הרבי-פרועות אלה, סמלים חיים
 לשאיפת-חיים ולחלומות-זר.

שונים העולים אחד מן השני כשם ששונות ארצות-
 מולדתם זו מזו, שונה היה חינוכם, שונה הייתה סביבתם,
 אחד, אשר גדל על ברזי התורה והספורת העברית, מבקש
 פתרו לחלום-היהדות שלו, ושני, שגדל על ברזי התרבות
 האיכותית — וזו הייתה אף הגרמנית! — מבקש פשר
 לחלום האנטישית שלו, אבל כזה כן זה מאוחדים עתה
 בשאיפה אחת ובאמונה אחת, כי את שניהם ואת חבריהם
 השיג גורל אחד, גורל הגלות הישראלית, אשר עקרתם
 מארצם והטילתם אל הים הסוער.

ב"חלוצים" וב"ברדך", אלה האידיליות הנושרות
 גשר בין הגולה ובין הארץ, מגלה שמעונוביץ פתח-ספור
 בריא, שיש בו גם יכולת רבה בתיאור-אנשים, יש בין
 הנוסעים וקנים וצעירים, אנשים והולכים למות בארץ
 הקודש ואנשים והולכים לחיות בה ולהחיותה, יש עתה
 איש שכבר עמר בקבר, אשר חפר בידי עצמו, ורק בנס
 ניצל — הוא חזיו שפוי וחזיו משוגע; יש גם חלוק
 קטן, תינוק בעדישה, שנחרנה כל משפחתו ונאשרה רק
 אחותו הצעירה, שגם בעלה נהרג, ונשארה "יתומה-אלמנה
 שכולה" — והיא עתה אל ומימקת לאחיה הקטן.

כל אחד מופיע בדמותו שלו ובצעדו שלו, וכולם
 יחד מופיעים באופיים היהודי הקיבוצי, הגולה השרופה
 וההרוסה כמד זה, הארץ הקוסמת והמבטיחה מצד זה,
 היום הסוער שבאמצע, הם הרקע וה"מסכה", שעליה עזר
 משחקי-התנועה והראשונה, והנפשו והפועלות ב"משחק
 הנוראה" הן להקם מיוחדת במינה, שאין לשכחה, כי בה
 מסומלת כל כנסת-ישראל, העניה הסוערת, הגולה הנידחת,
 האידיליות הללו נכתבו לפני חצי יובל שנים, אחר
 מלחמת-העולם הראשונה, עוד טרם היות כמשלת היטלר
 בעולם, עוד טרם באהגו השואה האיומה של מלחמת-
 העולם השניה ושריפת בית-ישראל באירופה, אבל משהו
 מודע אותה אימה ורוע על פני הדברים, חצי מיליון
 היהודים שנספה במבול-הדמים באוקראינה ברי
 הרוצחים הפסילודיים, והדניקניים ושאר שדרי-הסכמים,
 היו ההקדמה" לשדיפה הגדולה שבאה אחר כך, ואף כי
 לא ידע המשורר, כשם שלא ידע איש, מה בטיק הפתיר,
 אנו מרגישים בין השורות את הפחד התהומי מפני הגלות
 הארורה, אלו התריכה את חיינו, וחקי-הפבריהה מן
 התופת מנביר אל, חשקה-העלייה לארץ-ישראל ועושה
 אותו לתאות-האזנות ולקידת-הנפש של היהודי, אגדה
 ומציאות, של עבר והווה, מתאחדות לאפוס אדיד של
 שיבת בנים לגבולם.

המלמד מרובנה מספר סיפור-אגדה על חתול קדוש
 שנתגלה לו לחסיד מפראג-הטליכהו דרך מערות ומנהרות,
 עד שהביארו לארץ-הקודש (כמעשה-העו של עגנון)
 והחלוצ הצעיר מספר סיפור משלו, שגם הוא נפלא כאגדה,
 על הפחמים השחורים באהת האניות, אשר בהם הסתתר
 בחור-חלוק שעלה לארץ, העולה האגדי כחולת המציאות
 שניהם התגלגלו כמחילות ובמערות, שניהם עברו דרך
 חושך ואפלה, דרך ימים וסכנות, עד שהגיעו לארץ, הגיעו
 אליה בנסים, ובהגלות עליהם אהרע עמדו המהים
 ומשתאים, כי לא ידעו איך ומתי הגיעו אליה, העביר
 הוא רק כזה, כהחסידי מפראג, ובאותו שהוא עומד על-יד
 הפותל המערבי בירושלים עיר-הקודש — נסק לכתל
 והוציא נשמתו כסדרה, אילו הפתור מאוקראינה, בהודיע
 לו שאחר נודויו הרבים עומדות רגליו בהדרה, צנח ינע
 לארץ, נבדק משפעת גרשות, לקח כביהת בפינה ויצע
 בדממה בלי הוציא גהת משפתו" — והחלוק עפר הארמה
 מבין לשבלים הפזורות... ובאותו יום נופה, עוד טרם
 מדרכו ינחה, אהו כבר קלשון בידיו, בעורו לרעיו בעבדם,
 מלא עגלה בעמיר והוביל התבואה לגורו.

על דרך החתול ואם דרך הפחמים — ידך נעלמה
 טובילה מכל לב יהודי לציון.
 זה דבר האגדה הישנה וזה דבר המציאות החדשה,
 ואוד האגדה-המציאות האהת עולה מאידיליות-
 המעבר, שבהן מעביר שמעונוביץ את חבריו-החלוצי מן
 הגולה אל הארץ,
 אתם היה באניה, כי אתם ברח מן הגולה, אתם עלה
 על הארץ, כי אתם הלך לבקש פתרו לחלומה, ואתם

יצא אל הדדות והפרמים — לזרעם ולנטעם. להחיותם ולהיות בדם.

הבנים ששבו לגבולם נקשו הבנים הבנים את הארץ. הבנים את הארץ והבנים את חייהם הם. כי גמלו האנשים האלה מ-עולם כאנס. עולם נתקב. עולם פמא. מגלות הארדה. אשר הסמה את נוהי-עקב והצעה מאות אלפים מבני-העם. ברוח חלוצים אלה לפולדת. לחודש את הברית העתיקה בין ישראל לארצו. בין האדם לאדמה.

אחת פליט-חלוצ שישב על האניה באידיליה חלוצים. וגרד את מכסה-האניה. זה שחפר לו קבר באר-קראניה וכבר עמד להקבר בו חיים — חלוצ זה ששבו ראובן. נעשה בארץ עובד-אדמה. עם הפר-קבר לעצמו. פה הוא חופר אדמה. לנטעה. לזרעה. ולהיות עליה. קשה. קשה עבודתו. הוא עובד בכבישים. בשדות ובביצות. הוא כפוצץ סלעים. הוא כפוצץ אדמת-טרשים. הוא מפיס את עלבון-צחינותה של האדמה בזיעת-אפים שוטפת. אבל היא עשה את הדבר בהתמסרות ובהתמכרות. עד לידי שכרון-טרשים. כי בעבודה זו הוא מרפא את פצעי-רוחו.

בהפירותיו במולדת הוא מתקם בגלות אשר הכריח את לחפור קבר לעצמו. הוא רואה את עם ישראל כמת אשר קם לתחייה. כי הוא עצמו היה חצי-מת בקברו. אשר קם מכנו לתחייה חדשה. והוא מדבר תמיד על הסוד של ישראל. כי בו קבור סוד זה. של עם יורד-קבר ועולה חי. של עם מוכה נודדס המתרומם ומשתחרר מידי מפיו. ולד שירה חדשה. שירת האדם החי על אדמות. על אדמתו. גבורי האידיליות של שמעונוביץ הם פרעלים.

שומרים — ופייסנים. הם תמימים. פשוטים. הסידים — חכמים. וגם. לצים חביבים יקרים. הם אנשי-בראשית. כי בארץ-האבות התחילו מבראשית. וכאנשי-בראשית הסנים הם באורך-רחם. נהודים באמתתם. גדולים באהבתם ונפלאים במסירותם. פייסני-חיים הם. צנועי-הגות ודעלילה. ממעטי-דברים ומרביי-תפארת.

הם תולמים על עתיד וחחרים לעבר. שבאורו יאירו את ההוה. פי ההשגחה הטילה עליהם לדתק מחדש את גשרי-הנצחים שניתק את גשרי-הנצחים. שישחזו האחד בעבר ובערפלי-עמית-השני. את מרכבת-הגאולה שנתקעה

אל בין המצרים. עליהם. לחלוצ בעמל לא-אנה והעלה אל דרך-המלך.

אנשים אלה הם בוגיי-מולדת ומחדשי-חיים. צי הפשטות היא חותמם והצניעות היא מידתם. הם עשה את עבודתם. לא בעתה ענן תהילה של סולל דרכים פה לא בעטרת-ההוד של יחידי-כגולה נערצים. לא מני להט-שפרון של מעפיל. ולא בהפרת-טובה לעצמו. קדוש המביא את נפשו לקרבן. אלא מתוך רגש פשוט. עמי-ארצות רגילים. רגשי-מולדת שכיח כל דור הפנה במסורתו; טבעי כדפיקת הלב. טבעי כמרוץ הדם פועל האדם. פן מגוננת הצפור על קנה. פן גם נאחו בשדף האילן בקרקע כבוא עליו סופה לעקרו: ארבע האבי של אדמת מטעו של אדם הן בית-חיוו. יינג מתהוהן צ אנו ואין לו מקום חיות זולתך.

זאת תורת הארץ של גבורי שמעונוביץ. הן מקיימים אותה ביראת-שמים. פאנשים הסידים וצדיקי ומיצירתם של אלה. אשר חוננו את ארצנו. צה ועלתה כפורחת יצירתו החדשה של המשורר — האידיה